

בין נתיביה

בין נתיביה
קירות של תכלת וקשתות,
ואיש באמונתו ואלפי תפילות
מגביהות מעל פְּרָמִים וְרִיחַ אֲדָמָה
עֶשֶׂן עוֹלָה מְעַל צְמֵרוֹת זֵיתִים
בְּחֲצָרוֹת, לִימּוֹן מְצָהִיב
וּפְלִפְלִים מְאֲדִימִים עַל גַּג
יְדֵיִם חֲכָמוֹת מְתַחַמְמוֹת
סְבִיב פּוֹס קָפָה שָׁחוֹר וּמֵר
(בשבילי בבקשה עם סוכר)
עַל הָעֵצִים- הַתְּאֵנִים בְּהַמְתָּנָה,
רוּחַ עוֹבְרָת, פְּזֹאת אוֹ אֲחֶרֶת,
בֵּין "מֵאֲפֶתוֹב" לְרֵשׁוֹת הַנְּתוּנָה.

*

בילדותי ונעורי נהגתי ללכת לבית סבתי לשמוע ממנה סיפורים על חייה שהיו מתובלים בידיש ונשמעו מפיה כמו אגדה. ממנה הבנתי שמאחורי כל אדם וכל מצב עומד סיפור, רק צריך לדעת להתבונן ולהקשיב.

לימים הפכתי למדריכת טיולים, עברתי להתגורר בגליל, התאהבתי בנופיו, בצמחיו, בגיאוגרפיה ובבוטניקה ובשנים האחרונות התחלתי לחקור את ייחודו של הגליל על ההיסטוריה שבו ועל נופיו התרבותיים והדתיים, החל מפוליטיקה ועד חגים, שמחות ואמונות טפלות. נשים, איסורים והלכות, מלאכות- יד ופרטי לבוש.

תמונות שמשמשות תפאורה לגליל כמו סמטא מפותלת ואנשים הולכים בה נינוחים, אישה רוקמת על גג ביתה תחת סוכת גפן, נשים מלקטות צמחים בשדה ופנים נוהרות ליד קבר צדיקים, קראו לי לגלות מה עומד מאחוריהן.

תחילה הקשבתי לסיפורי החיים שנקראו בדרכי באופן מקרי, עד מהרה נשביתי בקסם המרקם התרבותי הזה ומאז לא פסקתי לתור אחר עוד סיפורים, לעבור מישוב לישוב על כבישי הגליל שכל אחד מהם הוא כמו שרשרת אנושית יפה של יהודים ונוצרים, מוסלמים ודרוזים, קיבוצים, מושבים וערים, ולאורכן של הדרכים מתנשאים מגדלי פעמונים של כנסייה, כיפת מסגד במעלה כפר או קברי צדיקים בלבן ותכלת. כל אלה יחד הופכים את האזור לאזור צבעוני בטעמיו, צליליו ותולדותיו ועל הכל עוברת הרוח, פורעת בצמרות

החורש ובגינות החצר, מערבבת ריח מאפים בריח ים ואלונים ונושבת בין 'מאכתוב' לרשות הנתונה.

עם הזמן הבנתי שמארג החיים בגליל כמוהו כתחרת נשים המורכבת מצורות רבות וקטנות, מחרוזים בצבעים שונים ומחוט אחד. ומי יודע איפה הקצה. גם הזמן הגלילי הוא מימד משתנה, יש מי שנמצא בו מתוקף הדורות הקודמים, וחוסה בצל זיתים עבי גזע ומי שבנה כאן בית חדש ונטע במו ידיו שתיל בחצרו. יש מי שעל פניו חרוט הנוף הגלילי ומי שנראית עוד על פניו הפליאה ממנו. בשיטוטיי פגשתי אנשים מכניסי אורחים ומאירי פנים המזמינים להתארח בחצר ביתם, לבוא אל פינות הבית החבויות, לגלות שם עולם ומלואו ולשמוע סיפור שכל אחד ואחת מתבל בקפה שלו, בתבשילי ביתו ובשפתו. ובכל פעם מחדש אני שמחה לספר את הסיפורים הללו למטיילים ולפתוח להם חלון למחוזות לא מוכרים.

אצל אספן העתיקות מבית ג'ן מצאתי את בקבוקון הכחל, בעקבותיו הגעתי למפיקת כחל ומדמותה התגולל הסיפור 'כוחול', בכפר יסיף פגשתי את האמנית מנאל מורקוס ואת עבודת הקרמיקה שהקדישה לדודתה, בהשראתה נכתב הסיפור על דודה ג'ואנה ומעשה התחרה שלה. במושב עמקה פגשתי את כמר. אישה מבוגרת עם חיוך מקסים ועיניים מאירות, שספרה לי על מסעה המרתק מתימן לארץ ישראל ועל מלאכת קליעת הסלים שקלועה היטב בחייה. וכך, לכל סיפור יש חוט ממנו הוא נרקם. הסיפורים מבוססים על מקרים אמיתיים ודמויות אמיתיות, אך הם אינם אוטוביוגרפיים ולפעמים אינם נאמנים לדמויות ולאירועים במציאות.

מכל המפגשים והסיפורים ששמעתי נמשכתי אל דמויות הנשים תאוות החיים, אל הגעגוע והאהבה שבתוכן, אל משיכתן ליופי ואל העיסוק של חלקן במלאכת כפיים, שכן יש אצלי חיבה גדולה לתבונת כפיים ולנשים שנושמת בהן איזו כמיהה למישהו או למשהו, למקום או למולדת.

תודתי נתונה למטיילים הסקרנים והקשובים ולכל האנשים שפתחו לפני את ליבם וביתם.

איילת בר מאיר.
כפר ורדים,
יוני 2010